

Шәһәр үзгә буйлап барганда, еш кына электрон тәмәке тартып баручы яшүсмерне очратырға туры килә. Яшьләр арасында “вейпер”лар саны коннән-кон арта, дип борчыла белгечләр. Бик аяныч: сонгы елларда электрон тәмәке, гади кальяннар модага керде. Янәсе, ул, гади тәмәкедән аерылмалы буларак, кеше организмы очен зарарсыз. Бу имеш-мимешкә ышанып, мода куучылар да күп булды. Вейперлар кулында гади генә тәмәке түгел, ә пар генераторы. Аны “вейп” (инглизчәдән vapour – “пар”) дип атап йортәләр. Биредә тәмәке үсемлеге урынына махсус сыекча, ягъни “жизка” кулланыла. Шуна күрә ул янмый, ә пар бүлеп чыгара. Вейперлар шул парны сулый. Сыекча глицерин, пропиленгликоль, никотин кебек матдәләрдән тора. Заманча электрон тәмәке тартучылар арасында яшьләр генә түгел, үсмерләр дә күп, ди статистлар. Чонки парнын зыяны юк дип уйлыйлар.

Электрон тәмәке дә, гади тәмәке кебек үк, зарарлы икәнә ачыкланган. Бу өлкәдә галимнәр тәҗрибә дә үткәреп олгергәннәр. 3D-принтердан кеше күзәнәгендә булган биополимердан ясалма үпкә чыгарлыган. Ана, “үпкә”гә, электрон тәмәке пары жибәрелгән. Күзәнәкләр тотен тәэсире кебек үк, зур зарар күргән. Электрон тәмәке парында эретелгән химик катнашмалар житештерүчеләр рекламасындагы сыман зарарсыз түгел икән. Ботендонья сәламәтлек саклау оешмасы мәгълүматларына караганда, электрон тәмәке “корбан”нары арасында үпкә шеше, йөрәк-кан тамырлары авырулары килеп чыгу куркынычы бермә-бер арта. Пар ордерүчеләр янында тору, тәмәке тартучыларга караганда да куркынычрак, дип тә кисәткәннәр. Чонки һавага хром, никель кебек матдәләр бүленеп чыга.

Бер сәгать кальян тарту - берьюлы 20 тәмәкене тартып бетерүгә тин. Россиядә 50 миллион кеше тәмәке тарта. Ир-атларнын - 65, ә хатын-кызларнын 30 проценты тәмәке пыскыта.

Тиздән вейп һәм кальяннарны тәмәкегә тинләштерергә жыеналар. Монын турындагы закон Россия Дәүләт Думасынын тиздән кабул ителүе мөмкин. Россия Дәүләт Думасы депутаты Марат Бариев та тәмәке «газраиле»нә әйләнгән.

- Депутатлыкка кандидат сыйфатында очрашулар үткәргәндә, бик күп кеше кальян кафеларына зарланып морәжәгать итте. Шушы мәсьәләне хәл итүгә алындым. Белгечләр әйткәнчә, кальян һәм, гомумән, тәмәке тарту наркологик авыруларга сәбәпче. Кальян тарту модасына аеруча яшьләр бирелде. Йозләрчә машиналарда жыелышып, кальян тарталар. Кальян һәм электрон сигаретлар тартуга чикләвләр кертү турында закон проекты әзерләдек. Хәзер ул проект Россия Хөкүмәтенә бәяләмәгә тапшырылды. Хөкүмәт бәяләмәсеннән сон, проектны шушы жәйдә үк Дәүләт Думасында карый башларбыз дип уйлыйм, - диде Марат Бариев.

Өлегә кадәр жәмәгать урыннарында электрон тәмәке тарту тыелмаган икән, димәк

рохсәт.
Киләчәк буын исән булсын иде.

Н.Хәлил